

CONSIDERAȚII PRIVIND COMPONENTA GUVERNULUI PROVIZORIU DE LA ISLAZ

de AUREL DUȚU

„Revoluția română de la 1848 — așa cum arăta Nicolae Bălcescu în 1850 — n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decît voința întîmplătoare a unei minorități sau nișcarea generală europeană. Revoluția generală fu ocazia, iar nu cauza revoluției române. Cauza ei se pierde în zilele veacurilor. Uneltorii ei sînt optsprezece veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși“.¹

Pentru ca lupta revoluționară să aibă o reușită sigură, s-a întocmit de către frunțașii acesteia un plan politico-militar pentru dezlănțuirea revoluției și un program al ei ce urma a fi proiectul de constituție a Țării Românești care cuprindea 22 de puncte.

Comunicarea de față urmărește să dovedească că guvernul provizoriu ales la Islaz a fost constituit din șase persoane și nu din cinci, pe baza unui document deținut de Muzeul de istorie a Municipiului București. Este vorba de un exemplar al proclamației citite la Islaz.

Așa cum se știe, exemplare ale programului revoluției de la 1848 (Proclamația de la Islaz) mai sînt multe în țară, însă pe nici unul din ele nu se află semnăturile Guvernului Provizoriu ales la Islaz. Pe acest exemplar deținut de muzeul nostru sînt consemnate următoarele: „1848, Islaz, 9 iunie, din Tabăra regenerației. Membrii Guvernului Provizoriu“, și urmează 6 semnături. Literatura de specialitate, inclusiv *Tratatul de istorie a României*, vol. IV, în legătură cu formarea Guvernului Provizoriu de la Islaz, arată că era „format din I. Eliade Rădulescu, Ștefan Goleșcu, Maiorul Cristian Tell, Căpitanul N. Pleșoianu și Preotul Șapcă“² Deci cinci persoane.

Comparînd semnăturile autografe de pe textul Proclamației aflată la M.I.M.B., cu semnăturile capilor revoluției de la 1848 din Țara Românească, am constatat că ele aparțin preotului Radu Șapcă, Ștefan

¹ N. Bălcescu, *Opere*, vol. I, partea a II-a, Buc., 1940 p. 99.

² *Istoria României* — București, Edit. Acad. R.P.R., 1964, vol. IV, p. 69.

Golescu, Căpitanului Pleșoianu, Ion Eliade Rădulescu, maiorului Cristian Tell și Gheorghe Magheru³. Deci, după semnăturile autografe de pe acest document reiese că Guvernul Provizoriu era format din șase membrii și anume din cei cinci arătați mai sus, binecunoscuți din toate materialele legate de Revoluția de la 1848, și Gheorghe Magheru, care apare ca membru al Guvernului Provizoriu în documentul menționat.

Se pune întrebarea de ce a semnat Gheorghe Magheru Proclamația împreună cu membrii Guvernului Provizoriu ales pe data de 9 iunie la Islaz?

Consultind literatura mai veche care se ocupă de Adunarea de la Islaz, în special lucrarea lui Ion Eliade Rădulescu, participat la această adunare, „Amintiri asupra istoriei regenerării române, sau evenimentele de la 1848“, editată în 1851 la Paris, tradusă și în românește în 1893, constatăm că „membrii din care fu alcătuit Guvernul Provizoriu erau: preotul Șapcă, Ștefan Golescu, Cristian Tell, Gheorghe Magheru, Nicolae Pleșoianu și Ion Eliade Rădulescu“.⁴

Deci, Guvernul format pe 9 iunie 1848 la Islaz, era constituit după cum arată I. Eliade Rădulescu din 6 persoane nu cinci printre care și Gheorghe Magheru. Același lucru este susținut și de C. D. Aricescu în „Capii revoluției române de la 1848“, Colescu Vartic în „Zile revoluționare“, Emanoil Chinezu în „Revoluțiunea din 1848 a Românilor de la Dunăre“ și alții care preiau informația de la Ion Eliade.

La Islaz, după ce a fost ales Guvernul Provizoriu, s-a trimis o ștafetă la Caracal însărcinându-l pe Magheru să trimită grabnic o scrisoare domnitorului. Scrisoarea trimisă de Magheru domnitorului, întocmită și semnată de membrii Guvernului Provizoriu, îl informa pe domnitor de adunarea de la Islaz, de programul revoluției ce trebuia să devină Constituția țării și îl ruga să se situeze în fruntea revoluției. Atât scrisoarea cât și proclamația trimisă domnitorului erau iscălite de membrii Guvernului Provizoriu, însă nu de toți cei 6, dintre iscălituri nu lipsea așa cum ne informează Eliade în lucrarea amintită, decât cea a lui Magheru. „Se luase această măsură ca să se încredințeze în privința adevăratelor simțăminte ale domnului și în privința tuturor declamațiilor de patriotism pe care le auzea cineva eșind din gura lui... și ca să se lumineze în această privință toți fură de părere să se aprobe o măsură înțeleaptă și chibzuită“.⁵

S-a ținut secret față de domnitor participarea lui Magheru la revoluție, avându-se în vedere mai ales funcția sa de șef al județului, pentru a obliga în acest fel pe domnitor ca în cazul în care nu era de acord cu cele propuse, să se ia toate măsurile de reprimare chiar prin Magheru, așa cum de altfel s-au și petrecut faptele. Se știe că la această scrisoare Bibescu i-a răspuns lui Magheru, așa cum arată tot Eliade în

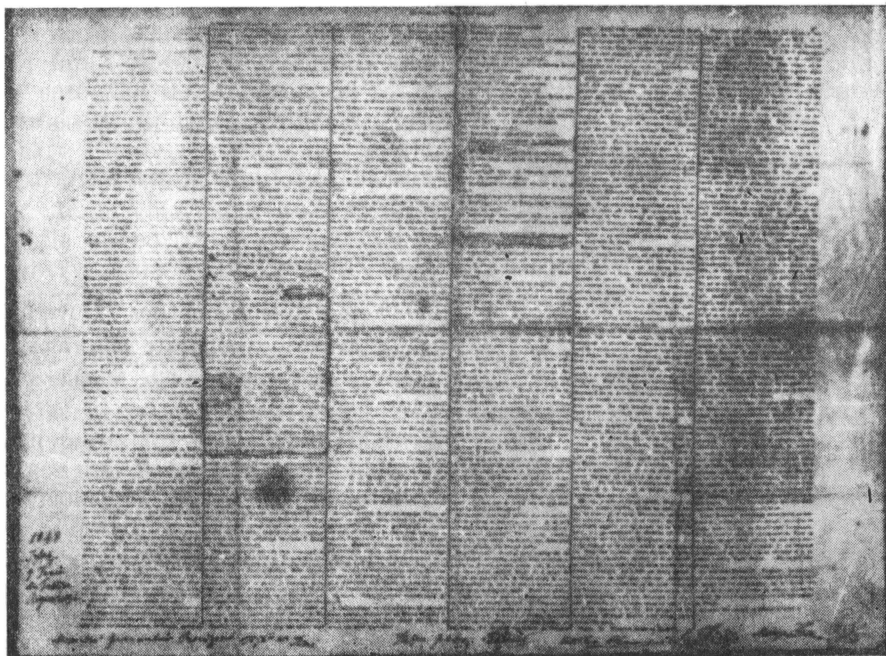
³ Anul 1848 în Principatele Române, Acte și Documente, București 1902, Tom I, p. 488.

⁴ Ion Heliade Rădulescu, Amintiri asupra istoriei regenerării române, sau Evenimentele de la 1848. Buc., 1893, p. 15.

⁵ Ibidem, p. 16—17.

opera amintită „Să-i ucizi“, recomandându-i să se înțeleagă pentru aceasta cu Colonelul Gerbovschi.⁶

Dacă cu ajutorul lucrărilor citate am putut dovedi pînă acum că Gheorghe Magheru a fost ales în Guvernul Provizoriu de la 9 iunie, importanța documentului fiind elocventă mai ales prin aceea că este singurul semnat de întregul guvern provizoriu de la Islaz, o altă pro-

Exemplarul Proclamației de la Islaz, 9 iunie 1848, cu semnăturile membrilor Guvernului Provizoriu — Preotul Șapcă, Șt. Golescu, *Gheorghe Magheru*, Cpt. Pleșoianu, I. Eliade, Maior Cr. Tell.

blemă ce se impune a fi lămurită este : cînd și în ce împrejurări a fost semnat de către Magheru acest document ?

În această privință ne vine în ajutor următorul pasaj din lucrarea citată a lui Emanoil Chinezul, în care se arată că „la 8 iunie D. Eliad, D. Tell, D. Pleșoianu comandant al postului militaresc de la Islaz și G. Magheru administratorul județului Romaniți se strîng în biserica de la satul Islazul făcu jurămintă ca să dea o constituție țării și pe loc se întocmesc într-un guvernămînt provizoriu. De acolo pleacă cu toții către orașul Caracal, reședința administrațiunii“. ⁷ Deci, după informația acestuia, Magheru a fost la Islaz și putea semna această proclamație chiar

⁶ *Ibidem*, p. 22.

⁷ E. Kinezu, *Revoluția Română din 1848 a Românilor de la Dunăre*. București 1859, p. 131.

acolo. Dar cu toate că din această lucrare se pot căpăta multe informații, ea este redactată fără prea mare precizie. Relatarea lui E. Chinezu, este în contradicție cu cea a lui Eliade. Or, noi înclinăm să considerăm adevărată relatarea lui Eliade, acesta fiind participant la acest eveniment. Așa cum arată în lucrarea amintită, Magheru se afla la acea dată

Fotografiile membrilor Guvernului Provizoriu publicate la Craiova în 1894. Lipsește Gh. Magheru.

(9 iunie 1848), la Caracal ca administrator al județului Romanați.⁸ Deci, documentul nu putea fi semnat de Magheru la Islaz. Un indiciu este însă afirmația lui Eliade în care spune „Eliade citește proclamația și explică mai multe din paragrafele sale”,⁹ ceea ce înseamnă că Eliade s-a oprit la unele pasaje și puncte din proclamație explicându-le mai mult. Această afirmație este confirmată și de însemnările de pe documentul amintit. Pe el sînt subliniate punctele 13 și 21 referitoare la „emanciparea clăcașilor ce se fac proprietari prin despăgubire” și „emanciparea izraeliților și drepturile politice pentru orice compatriot de altă credință”. De asemenea mai este însemnat un paragraf din preambul care se referă de fapt la ambele puncte. Aceste însemnări sînt făcute cu aceeași cerneală ca și semnăturile autografe. Faptul că cele relatate de Eliade

⁸ I. H. Rădulescu, *op. cit.*, p. 15.

⁹ *Ibidem*, p. 3.

coincid cu aceste însemnări de pe document ne duc la concluzia că acesta este documentul citit de Eliade la Islaz și semnat de toți membrii Guvernului Provizoriu prezenți la această adunare. Așa stînd faptele, opinia noastră este că Gheorghe Magheru a semnat documentul în seara zilei de 10 iunie, cînd tabăra se afla la o poștă depărtare de Calafat. I. Eliade precizează că „noaptea pe la 10 ore Magheru veni în tabără ca să se înțeleagă cu colegii săi unde petrecu toată noaptea și se înțelese cu șefii mișcării în privința mai multor puncte”.¹⁰ Aici, el i-a înștiințat pe revoluționarii de ordinul ce-l primiseră pentru arestarea lui Eliade și Ștefan Golescu ca și despre unele circulare ce le împrăștiase Bibescu prin sate. Cei de la Islaz l-au informat desigur de felul în care a decurs acțiunea de la Islaz, arătîndu-i chiar pe exemplarul citit acolo punctele pe care Eliade le-a dezbătut mai mult. Este probabil că în această împrejurare a semnat Magheru documentul.

Acum este cazul să amintim că în 1894 a apărut la Craiova o fotografie cu portretele celor cinci membri ai Guvernului Provizoriu fără Magheru, scoasă Al. Cristofi, care afirmă pentru prima dată formarea guvernului din cinci persoane, chestiune reluată apoi în volumul de documente „Anul 1848 în Principatele Române, acte și documente”, apărut în 1902. Afirmarea din aceste publicații (formarea guvernului din cinci), este oarecum justificată, deoarece între 9 și 11 iunie Guvernul Provizoriu nu a semnat decît 2—3 documente și în această perioadă participarea lui Gheorghe Magheru s-a păstrat secretă pentru motivele arătate mai sus. După aceia faptele se cunosc, s-a format un nou Guvern Provizoriu la 11 iunie 1848 la București, din care face parte în continuare și Gheorghe Magheru.

În concluzie, subliniem încă odată că în Guvernul Provizoriu format la Islaz au fost alese 6 persoane, nu cinci, pe lîngă cei cunoscuți : preotul Șapcă, Ștefan Golescu, Nicolae Pleșoianu, I. Eliade, Maiorul Cristian Tell și Gheorghe Magheru, iar documentul prezentat confirmă aceasta.

¹⁰ *Ibidem*, p. 19.

**CONSIDERATIONS CONCERNANT LA COMPOSITION
DU CABINET PROVISOIRE D'ISLAZ**

par AUREL DUȚU

RÉSUMÉ

Cette communication prouve, en se basant sur un document inédit détenu par le Musée d'histoire de la ville de Bucarest, que le Cabinet provisoire formé à Islaz le 9 juin 1848 était composé de six membres, et non pas de cinq.

Le document, qui confirme cette composition, est l'un des exemplaires du programme de la révolution, signé par les six membres choisis à Islaz, notamment ; Ștefan Golescu, Gheorghe Magheru, Capitaine Pleșoianu, Ion Eliade, Majeur Cristion Tell, prêtre Radu Șapcă. L'affirmation est appuyée aussi par la littérature plus ancienne qui s'occupe de ce problème, telle que ; Ion Eliade Rădulescu „Mémoires sur l'histoire de la régénération roumaine, ou les Evénements de 1848“ Emanoil Chinezu „La révolution roumaine de 1848 des roumains du Danube“, C. D. Aricescu, „Les têtes de la révolution roumaine de 1848“. Golescou Vartig „Jours révolutionnaires“ et d'autres.
